

Διεθνής Εταιρεία Φίλων
Νίκου Καζαντζάκη
SYNTHESES
Ενημερωτικό Δελτίο

Ν° 2

αύγουστος 2003

ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ: ΑΦΡΙΚΗ

Το ενδιαφέρον του Νίκου Καζαντζάκη γι' αυτή την ήπειρο

Γνωρίζουμε το μυθιστορηματικό έργο του Νίκου Καζαντζάκη, την προσήλωσή του στην Κρήτη, αλλά και το άνοιγμά του στους άλλους λαούς και τους άλλους πολιτισμούς, τα ταξίδια του, την αγάπη του για τη φύση, την προσήλωσή του στις πνευματικές και ανθρωπιστικές αξίες και στην Ανατολή. Αντίθετα, είναι ελάχιστα γνωστές οι σχέσεις του με την αφρικανική ήπειρο. Θα δώσουμε εδώ μερικές κατευθυντήριες γραμμές για περαιτέρω έρευνα και στοχασμό.

Οι κληρονομικοί δεσμοί

Ο Νίκος Καζαντζάκης ισχυριζόταν ότι είχε αραβοαφρικανική καταγωγή. Πράγματι, ήταν πεπεισμένος ότι οι πρόγονοί του είχαν έλθει από την άλλη ακτή της Μεσογείου. Ταξιδεύοντας προς την Άπω Ανατολή, γράφει: *Χαίρουμαι μέσα μου το αφρικανικό αίμα... Περνούμε την Ερυθρά, περάσαμε τη Μέκκα ζερβά, την Αβησσυνία δεξιά. Νιώθω πως εδώ γεννήθηκαν οι πρόγονοί μου.*

Τα ταξίδια

Ο Καζαντζάκης κάνει λόγο για πρώτη φορά στα 1925 για την επιθυμία του να πάει στην Αφρική. Σε ένα γράμμα σε ένα φίλο του στο Ηράκλειο, του ζητάει να του εκδώσει μία βίβα για την *Tanga, East Africa*. Στο βιβλίο του *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, διευκρινίζει ότι πρόκειται για έναν κρητικό που είχε μεταναστεύσει στην περιοχή αυτή και που τον καλεί να τον επισκεφτεί. Το 1926 πραγματοποιεί το πρώτο ταξίδι του στην Αφρική, πηγαίνοντας στην Αίγυπτο. Μαγεύεται από την ιστορία, τα τοπία, τον πολιτισμό, τον λαό. Το 1932 γράφει ένα σενάριο για τον προφήτη Μωάμεθ (δημοσιεύθηκε στο *Regard crétois*, τεύχος 15/Ιούλιος 1997). Το 1939 γράφει: *Την Ανατολή λαχταρίζω, έναν περίπατο στον Τίγρη και στον Ευφράτη, μια ανάβαση στο Θιβέτ, μια εκδρομή στην κεντρία Αφρική. Εκεί είναι τα πλούτη τα μεγάλα, εκεί είναι χιλιάδες σίχοι... Πρέπει, πρέπει να πάω...*

Τα κείμενα

Σε τέσσερα από τα βιβλία του, αναφέρεται στην Αφρική. *Οδύσσεια*: τέσσερις ραψωδίες του ποιήματος περιέχουν πολυάριθμους αφρικανικούς μύθους, δοξασίες, οράματα και τελετουργίες. Η μαύρη Αφρική παρουσιάζεται από τον Καζαντζάκη ως ένας τόπος ανανέωσης, αναγέννησης του κόσμου. Στον τόπο αυτόν ακριβώς τοποθετεί ο Οδυσσεύς την *ιδανική πολιτεία* του. *Τόντα-Ράμπα*: στο μυθιστόρημα αυτό, που γράφτηκε στα γαλλικά, το κεντρικό πρόσωπο είναι ένας μαύρος αφρικανός, με τον οποίο ταυτίζεται ο Καζαντζάκης. *Αναφορά στον Γκρέκο*: μιλάει επανειλημμένα για την Αφρική. Κατά την πρώτη του συνάντηση με τη φίλη του Έτκα Χόροβιτς στο Βερολίνο, εκείνη τον είχε πάρει για αφρικανό, όπως ισχυρίζεται: *Στράφηκε, μού 'ριξε μακρόσπερη ερευνητική ματιά, σα να 'μουν μάσκα. -Αφρικανός; με ρώτησε. Γέλασα. -Οχι ολόκληρος, αποκρίθηκα: μονάχα η καρδιά. Ταξιδεύοντας-Αίγυπτος*: δίνει λεπτομέρειες για την αραβοαφρικανική καταγωγή του, τον πολιτισμό και τον αιγυπτιακό λαό. Εκτός από αυτά τα βιβλία,

στην αλληλογραφία του αναφέρει συχνά την Αφρική. Το 1922, ο Νίκος Καζαντζάκης και η ποιήτρια Ραχήλ Λιπστάιν-Μινκ επισκέπτονται το εθνογραφικό μουσείο του Βερολίνου. Θαυμάζουν τις αφρικανικές μάσκες. Η Ραχήλ γράφει: *Ο Νίκος μοιάζει με αυτόν το γονατισμένο αφρικανό... «-Είμαι κι εγώ ένας ζητιάνος στους δρόμους του κόσμου», συνήθιζε να λέει. Και καταλήγει: Ο Νίκος Καζαντζάκης με έκανε να ανακαλύψω το μυστικό των αφρικανικών μασκών.* Το 1931, ο Νίκος Καζαντζάκης και η σύντροφός του Ελένη επισκέπτονται επανειλημμένα την Αποικιακή Έκθεση στο Παρίσι. Στα γράμματά του, κάνει λόγο για την ανακάλυψη των αφρικανικών πολιτισμών και λαών. Είναι συγκλονισμένος. Άντησε μεγάλη έμπνευση από αυτούς για το μεγάλο του ποίημα *Οδύσσεια*. Ας σημειώσουμε, τέλος ότι ο Καζαντζάκης, αφού διάβασε τους 40 τόμους για την Αφρική του γερμανού ανθρωπολόγου Leo Frobenius, μετέφρασε στα ελληνικά το παραμύθι *Φαρ-λι-μας* και το δημοσίευσε στη λογοτεχνική επιθεώρηση της Αθήνας *Κύκλος* (Δεκέμβριος 1931).

Η σπουδαιότητα της Αφρικής

Ο Νίκος Καζαντζάκης είχε πειστεί ότι η Ευρώπη θα απεσυντίθετο και ότι το μέλλον θα ανήκε στην Ανατολή και την Αφρική. Το 1922, όταν επισκέπτεται το Εθνογραφικό Μουσείο του Βερολίνου, μπροστά στις αφρικανικές μάσκες, είναι κατηγορηματικός: *Η Αφρική θα ξυπνήσει...* Πρέπει να υπενθυμίσουμε, τέλος, ότι ο Καζαντζάκης ήταν μέλος της Ελληνικής Ανταποικιοκρατικής Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό και μέσω των κειμένων του, έδρασε ενεργά για την αυτοδιάθεση των λαών, και ιδιαίτερα των αφρικανικών.

Οι δραστηριότητες της Εταιρείας

Η Εταιρεία έχει μέλη στις ακόλουθες χώρες: Αίγυπτος, Αιθιοπία, Ακτή Ελεφαντοστού, Αλγερία, Ζάμπια, Ζιμπάμπουε, Καμερούν, Κονγκό-Κινσάσα, Κονγκό-Μπραζαβίλ, Μαδαγασκάρη, Μαρόκο, Μοζαμβίκη, Νότια Αφρική, Σενεγάλη, Σουδάν και Τυνησία. Με τη βοήθεια των γαλλικών και ελληνικών πρεσβειών, καθώς και των τοπικών συλλόγων και κοινοτήτων, πραγματοποιήθηκαν ήδη εκδηλώσεις (διαλέξεις, προβολές βίντεο, αναγνώσεις, βραδιές μουσικής και ποιητικές) στην Αίγυπτο, τη Ζιμπάμπουε, το Κονγκό-Κινσάσα, το Μαρόκο, τη Νότια Αφρική και την Τυνησία. Θα γίνουν πρώτες εκδηλώσεις στο Ντακάρ (7 Οκτωβρίου 2003), στο Χαρτούμ (12 και 13 Οκτωβρίου) και στο Αλγέρι (21 Οκτωβρίου 2003). Άλλες εκδηλώσεις προβλέπονται για το επόμενο έτος, και συγκεκριμένα στην Αίγυπτο, την Αιθιοπία, το Γκαμπόν, τη Ζάμπια, τη Ζιμπάμπουε, το Καμερούν, το Κονγκό-Κινσάσα, το Κονγκό-Μπραζαβίλ, τη Μαδαγασκάρη και τη Νότια Αφρική. Τέλος, είχαμε προβλέψει, για το προσεχές σχολικό έτος, τη διοργάνωση λογοτεχνικού διαγωνισμού στα ελληνικά σχολεία της Αφρικής (στα αγγλικά, στα γαλλικά ή στα ελληνικά). Δυστυχώς, λόγω του μικρού ενδιαφέροντος που εκδηλώθηκε από τον εκπαιδευτικό σύμβουλο της ελληνικής κυβέρνησης στην Αφρική, ο οποίος έχει την έδρα του στο Γιοχάνεσμπουργκ, είμαστε υποχρεωμένοι να εγκαταλείψουμε αυτό το σχέδιο. Λυπόμαστε πολύ γι' αυτό.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η Συντονιστική Επιτροπή ευχαριστεί τα πολυάριθμα μέλη και τους συμπαθούντες που την συνεχάρησαν για το νέο ενημερωτικό δελτίο SYNTHESIS και την αφίσα του κ. Hans ERNI και που της έστειλαν τις ευχές τους για τη 15^η επέτειο της ίδρύσεως της Εταιρείας. Ευχαριστεί επίσης τις πρεσβείες της Γαλλίας και της Ελλάδας (διπλωματικό προσωπικό, προξενικούς υπαλλήλους, μορφωτικούς συμβούλους/ακολούθους, εκπαιδευτικούς και προϊσταμένους των γραφείων τύπου), τα πανεπιστήμια, τους αρετούς, τους ελληνικούς συλλόγους και τις ελληνικές κοινότητες για τη συμβολή τους στην επιτυχία των εκδηλώσεων.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ο κ. Αντώνιος Βασιλειάδης, Πρόεδρος του Χιλιανού Τμήματος και μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής της Εταιρείας, μας παραχώρησε την παρακάτω συνέντευξη. Τον ευχαριστούμε.

Παρουσιαστείτε, σας παρακαλώ, με λίγα λόγια.

Γεννήθηκα στην Αίγυπτο. Επί 35 χρόνια ήμουν διεθνής υπάλληλος, στη Γενεύη, στον Διεθνή Οργανισμό Αποδημίας. Έχω παρει τη σύνταξή μου και ζω τώρα στη Χιλή.

Πώς γνωρίσατε το έργο του Καζαντζάκη και την Εταιρεία;

Διάβαζα πάντα το έργο του Καζαντζάκη. Αλλά υπήρξε ένα σημαντικό γεγονός το 1987. Γυρίζοντας από την Ελλάδα στη Γενεύη, είχα την τύχη να έχω καθισμένη δίπλα μου την κα Ελένη Καζαντζάκη. Μιλήσαμε πολλή ώρα για το έργο του συζύγου της. Το 1997, όταν ήμουν εγκατεστημένος πλέον στη Χιλή, θέλησα να έχω και πάλι επαφή μαζί της στη Γενεύη. Στάθηκε αδύνατον! Το Γενικό Προξενείο της Ελλάδας με πληροφόρησε ότι διέμενε μόλις στην Ελλάδα. Με πληροφόρησε επίσης για την ύπαρξη της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη. Ήλθα σε επαφή με τον Πρόεδρό της που επισκέφτηκε τη Χιλή και, στο πλαίσιο της 40ής επετείου του θανάτου του μεγάλου Κρητικού, διοργανώσαμε πολύ επιτυχημένες εκδηλώσεις.

Μιλήστε μας για τις τελευταίες εκδηλώσεις του τμήματός σας

Από την εκλογή μου επικεφαλής του Τμήματος, τον Νοέμβριο 2002, έλαβαν χώρα πολλές εκδηλώσεις. Σας αναφέρω τρεις: - Ιανουάριος: παρουσίαση ενός CD που περιείχε κείμενα Ελλήνων ποιητών (μεταξύ των οποίων και του Καζαντζάκη) μεταφρασμένα από τον καθηγητή Miguel Castillo Didier, μεγάλο ειδικό της νεοελληνικής λογοτεχνίας και μελοποιημένα από νέους χιλιανούς συνθέτες. -Μάρτιος: προβολή για πρώτη φορά στη Χιλή της κινηματογραφικής ταινίας *Ο Τελευταίος Πειρασμός του Χριστού*. Παρόλο που είχε λογοκριθεί, έγινε δυνατό να προβληθεί χάρη στον επίμονο αγώνα των υπερασπιστών των δικαιωμάτων του ανθρώπου. 400 άτομα σχεδόν ήταν παρόντα. -Ιούνιος 2003: στο πλαίσιο της ελληνικής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υπό την αιγίδα του Πρέσβη της Ελλάδας κ. Χάρη Δημητρίου, προβολή μιας ταινίας μικρού μήκους πάνω στην *Οδύσσεια*, συνοδευόμενη από μια μουσική συναυλία.

Και οι επόμενες εκδηλώσεις;

Θα συνεχίσουμε την προβολή της προαναφερόμενης ταινίας μικρού μήκους. Στο προσεχές τεύχος της επιθεώρησης *Βυζάντιον*, θα δημοσιευτεί ένα δεύτερο αφιέρωμα για την *Οδύσσεια* του Νίκου Καζαντζάκη, με τη συνεργασία του καθηγητή κ. Roberto Quiroz, μέλους της Εταιρείας, κ. Roberto Aedo και κ. Martin Centeno. Τέλος, στα πλαίσια της έκθεσης βιβλίου στο Σαντιάγο, θα έχουμε περίπτερο της Εταιρείας.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ 15^η ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Βαρβάροι-Μυρτιά (Κρήτη), 6 και 7 Δεκεμβρίου 2003

Θέμα: *Νίκος Καζαντζάκης, ο παγκόσμιος*

Έχουμε προσκαλέσει μη Έλληνες ειδικούς του Καζαντζάκη, που προέρχονται από τις πέντε ηπείρους και θα περιγράψουν στα ελληνικά την υποδοχή του έργου του στις περιοχές τους και επιπλέον θα αναπτύξουν ένα θέμα της επιλογής τους. Πρόκειται για τις κυρίες Lucilia Soares Brandao, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Ρίο ντε Τζανέιρο, Jelena Novakovic, βοηθό καθηγητή, Βελιγράδι, και τους κυρίους Peter Bien, καθηγητή Πανεπιστημίου, Νέα Υόρκη, Alfred Vincent καθηγητή Πανεπιστημίου, Σίδνεϊ, Ahmed Etman, καθηγητή Πανεπιστημίου, Κάιρο, Benjamin Hendrickx, καθηγητή Πανεπιστημίου, Γιόχανεσμπουργκ, Jan-Henri Swahn, συγγραφέα, Στοκχόλμη, Zurab Vacheishvili, καθηγητή φιλόλογο, Τιφλίδα, Chenggui Li, δημοσιογράφος, Πεκίνο. Το συνέδριο αυτό διοργανώνεται σε συνεργασία με το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη, τον Δήμο Νίκου Καζαντζάκη και το Κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας. Δέχτηκε οικονομική στήριξη από τα Ελληνικά Υπουργεία Πολιτισμού και Εξωτερικών (Γραμματεία Αποδήμου Ελληνισμού) και από το Ξενοδοχείο Galaxy στο Ηράκλειο. Τους ευχαριστούμε θερμά. Στα πλαίσια αυτού του συνεδρίου, η κα Ελένη Γεωργίου Καζαντζάκη, καταγόμενη από το Ηράκλειο και γραμματέας του Ελληνικού Τμήματος της Εταιρείας, θα εκθέσει από τις 29 Νοεμβρίου μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου, τις δημοσιολογίες του Νίκου Καζαντζάκη που έχει φιλοτεχνήσει, στην αίθουσα του Κέντρου Κρητικής Λογοτεχνίας.

Πανεπιστήμιο Γενεύης, 17 Δεκεμβρίου 2003

Θέμα: *Νίκος Καζαντζάκης, ένας ανθρωπιστής*

Αυτό το συνέδριο διοργανώνεται από την Εταιρεία, το Τμήμα Νεοελληνικής γλώσσας της Φιλολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Γενεύης και το Ελληνικό Γραφείο Τύπου στον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών στη Γενεύη. Υπό την υψηλή εποπτεία του κ. Πρύτανη του Πανεπιστημίου Γενεύης, θα περιλαμβάνει: αναγνώσεις αποσπασμάτων του έργου του Νίκου Καζαντζάκη, από την κα Anne-Lise Fritsch, ηθοποιό, μαρτυρία της κας Yvette Renoux-Herbert, παλαιάς συνεργάτιδας του Καζαντζάκη στην ΟΥΝΕΣΚΟ, παρεμβάσεις των κ.κ. Μιχαήλ Λασιθιωτάκη, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Γενεύης, Πόλης Ενεπεκίδη, επίτιμοι καθηγήτριες στο Πανεπιστήμιο Βιέννης, Λάμπρου Κουλουμπάριτση, καθηγητή στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, Pierre du Bois, καθηγητή στο Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Διεθνών Ανωτέρων Σπουδών στη Γενεύη. Θα προεδρευείται από τον κ. Maurizio Perugi, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Γενεύης. Ευχαριστούμε όλους τους συμμετέχοντες, και συγκεκριμένα την κα Μαρίνα Ζακυνθινάκη, Προϊσταμένη του Ελληνικού Γραφείου Τύπου, για την αποφασιστική συμβολή της στη διοργάνωση αυτού του συνεδρίου. Ας σημειωθεί ότι, από τις 8 μέχρι τις 20 Δεκεμβρίου 2003, θα λάβει χώρα μία έκθεση-πώληση των βιβλίων του Νίκου Καζαντζάκη σε πολλές γλώσσες στο βιβλιοπωλείο Georges Haldas, που βρίσκεται κοντά στο Πανεπιστήμιο Γενεύης.

ΑΛΛΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΕΥΡΩΠΗ

- **Αυστρία.** Χάρη στην αποτελεσματική υποστήριξη της κας Κατερίνας Λάμπρου, Προϊσταμένης του Γραφείου Τύπου της Πρεσβείας της Ελλάδας στη Βιέννη, θα πραγματοποιηθεί στις 29 Νοεμβρίου 2003 μουσική και ποιητική βραδιά. Θα περιλαμβάνει αναγνώσεις αποσπασμάτων των έργων του Νίκου Καζαντζάκη και ένα ρεσιτάλ της Μυρτώς Γεωργιάδου.

- **Βουλγαρία.** 5 Φεβρουαρίου 2004: ποιητική βραδιά που διοργανώνεται από την Εταιρεία μας και τις Πρεσβείες της Γαλλίας και της Ελλάδας στη Σόφια.
- **Κύπρος.** 10 Σεπτεμβρίου, διάλεξη του Κ. Μάριου Αντωνίου, μέλους της Εταιρείας, με θέμα *Ο Βούδας στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη*. 31 Οκτωβρίου, ρεσιτάλ της Μυρτώς Γεωργιάδου. 10 Δεκεμβρίου, διάλεξη της κας Κλαίρης Αγγελίδου, επίτιμου μέλους της Εταιρείας και γνωστής ποιήτριας, για την *Αναφορά στον Γκρέκο*. Ας σημειώσουμε επίσης τη δημοσίευση του τεύχους 10 του δελτίου του Τμήματος.
- **Ισπανία.** Η κα Olga Omatos, Πρόεδρος του Τμήματος, μας γνωρίζει τη δημοσίευση πολλών μελετών της: *Προμηθέας, ένας τραγικός ήρωας του Καζαντζάκη, Σικελιανός-Καζαντζάκης, το χρονικό μιας φιλίας και Ο Πρωτομάστορας, πρώτη τραγωδία του Καζαντζάκη*.
- **Γαλλία.** Η διάλεξη του Zygmunt Blazysky, που διοργανώθηκε από το Théâtre du Regard και την Εταιρεία μας, αναβάλλεται για τις 4 και 5 Οκτωβρίου. Εξάλλου, η Εταιρεία και ο Σύλλογος Ελλάδα-Γαλλία-Ακουϊτανία διοργανώνουν στο Μπρντό, στις 13 Δεκεμβρίου, διάλεξη του κ. Γεωργίου Στασινάκη με θέμα *Ο Νίκος Καζαντζάκης και η ποίηση*.
- **Γεωργία.** Πολλές εκδηλώσεις στην Τιφλίδα (18 Μαρτίου, 18 Απριλίου) και στο Μπατούμ (17 Μαΐου). Εξάλλου, το Τμήμα δημοσίευσε πρόσφατα το τεύχος 2 του δελτίου του (στα γεωργιανά και στα ελληνικά).
- **Μεγάλη Βρετανία.** Ο Σύλλογος Κρητών και η Εταιρεία διοργανώνουν στις 18 Οκτωβρίου στο Λονδίνο βραδιά αφιερωμένη στον Καζαντζάκη και την Κρήτη. Θα περιλαμβάνει προβολή βίντεο, κρητική μουσική και διάλεξη του κ. Γεωργίου Στασινάκη. Την προηγούμενη ημέρα, τα μέλη του Βρετανικού Τμήματος θα εκλέξουν τη νέα Επιτροπή τους. Τέλος, ο Πρόεδρος του Τμήματος μας πληροφόρησε ότι δεν ήταν πλέον σε θέση να ανεβάσει το θεατρικό έργο *Κωμωδία*.
- **Ελλάδα.** Πολλές εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν ή πρόκειται να πραγματοποιηθούν: Νεάπολις, 14 Μαΐου (με τη δημοτική αρχή αυτής της κρητικής πόλης), Αθήνα, Ελληνογαλλικό Λύκειο (23 Σεπτεμβρίου), Λαύριο (24 Σεπτεμβρίου, με τη δημοτική αρχή της Λαυρεωτικής), Σητεία (1^η Οκτωβρίου, με τη δημοτική αρχή), Παλαιό Ψυχικό (5 Νοεμβρίου, με το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου), Κολυνδρός Πιερίας (9 Νοεμβρίου), Λήμνος (11 Νοεμβρίου, με το Λύκειο των Ελληνίδων και άλλους ομίλους), Αλεξανδρούπολη (13 Νοεμβρίου).
- **Νορβηγία.** Στις 19 Σεπτεμβρίου, το Τμήμα και άλλοι όμιλοι του Vestby διοργανώνουν μία σημαντική εκδήλωση. Ο κ. Jan-Henrik Swahn, συγγραφέας και Πρόεδρος του Σουηδικού Τμήματος της Εταιρείας, θα σχολιάσει ένα απόσπασμα της *Οδύσσειας*. Το μουσικό μέρος θα περιλαμβάνει αποσπάσματα από τον Καπετάν Μιχάλη των Καζαντζάκη-Χατζηδάκη, με τη συμμετοχή της κας Marilena Zlatanou (τραγουδι) και Stefan Ibsen (πίανο). Την ίδια ημέρα, η Συντονιστική Επιτροπή της Εταιρείας θα πραγματοποιήσει την Τρίτη συνοδό της.
- **Πορτογαλία.** Κατά τη διάρκεια των δύο συναντήσεων στη Λισαβόνα, στις 5 και 30 Σεπτεμβρίου, τα μέλη του Τμήματος θα επεξεργαστούν το προσεχές πρόγραμμα δραστηριοτήτων.
- **Ρωσία.** 18 Μαρτίου, Μόσχα: προβολή ενός ντοκιμαντέρ για τον Νίκο Καζαντζάκη και της ταινίας *Ζορμπάς ο Έλληνας*, συνοδευόμενη από συζήτηση: εκδήλωση που διοργανώθηκε από το Ελληνορωσικό Πολιτιστικό Εργαστήριο και το Ρωσικό Τμήμα της Εταιρείας. Συγχαρητήρια στη διδα Xenia Balditsyna και στον κ. Θανάση Αυγερινό.
- **Σερβία.** Το Σερβικό Τμήμα θα διοργανώσει διάλεξη στο Βελιγράδι, στις 16 Μαΐου 2004, με ομιλητή τον κ. Κωνσταντίνο Δημάδη, καθηγητή στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου.
- **Ουκρανία.** Δημοσίευση του τεύχους 9 του δελτίου του Τμήματος *Zorbas*. Συγχαρητήρια στον κ. Serguei Feodossiev για τη συμβολή του.

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

- **Καναδάς.** Η κα Κυριακή Πετράκου, επίκουρος καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, θα δώσει δύο διαλέξεις με θέμα *Το θέατρο του Καζαντζάκη*: στις 15 Οκτωβρίου στο Τορόντο, με την ευκαιρία της ίδρύσεως ενός Τμήματος της Εταιρείας στην πόλη αυτή και στις 19 Οκτωβρίου στο Μόντρεαλ (η εκδήλωση διοργανώνεται με τον Σύλλογο των Κρητικών). Σημειώνουμε ότι στις 28 Αυγούστου ιδρύθηκε στο Βανκούβερ ένα Τμήμα.
- **Ηνωμένες Πολιτείες.** Μετά τη Νέα Υόρκη και χάρη στην προσπάθεια του καθηγητή κ. Darren Middleton, ειδικού του Καζαντζάκη, εξετάζεται η ίδρυση νέου Τμήματος, στη νοτιοανατολική Αμερική. Τι περιμένουν οι φίλοι μας της Καλιφόρνιας για να κάνουν το ίδιο;

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

- **Αργεντινή.** Χάρη στη σοβαρή προσπάθεια του κ. Γεωργίου Σουβατζή, η Εταιρεία, η Ελληνική Πρεσβεία και Πανεπιστήμια διοργανώνουν στρογγυλή τράπεζα με θέμα *Το έργο του Καζαντζάκη*, στο Μπουένος Άιρες στις 18 Νοεμβρίου.
- **Μεξικό.** Το Τμήμα διοργάνωσε στο Μεξικό πολλές προβολές κινηματογραφικών έργων βασισμένων στο έργο του Καζαντζάκη, συνοδευόμενες από συζήτηση: *Ο Τελευταίος Πειρασμός* (7 και 22 Φεβρουαρίου), *Αλέξης Ζορμπάς* (15 Μαρτίου) και *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται* (4 Απριλίου).
- **Ουρουγουάη.** Ο κ. Γεώργιος Στασινάκης θα μιλήσει με θέμα *Ο Καζαντζάκης και η ποίηση*, στο Μοντεβιδέο, στις 21 Νοεμβρίου. Αυτή η εκδήλωση διοργανώνεται από το Ίδρυμα Τσάκος (τις ευχαριστίες μας στη μορφωτική διευθύντριά του, Margarita Lattiera) και την Εταιρεία.

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

- Πρώτες εκδηλώσεις της Εταιρείας στο Χαρτούμ (12 και 13 Οκτωβρίου, με τις Πρεσβείες Γαλλίας και Ελλάδας και την Ελληνική Κοινότητα), Αλγέρι (21 Οκτωβρίου, με το Γαλλικό Πολιτιστικό Κέντρο), Χαλέπι και Λατακουιέ (27 και 29 Οκτωβρίου, με τις Πρεσβείες της Γαλλίας και της Ελλάδας), Αμπου-Ντάμπι και Ντουμπάι (20 και 25 Μαρτίου, με τις Πρεσβείες της Γαλλίας και της Ελλάδας).
- **Μαρόκο.** Πολύς κόσμος παρακολούθησε την προβολή ενός βίντεο για τον Καζαντζάκη και τη συζήτηση που διοργανώθηκε στην Καζαμπλάνκα από το Τμήμα, στις 2 Ιουλίου.
- **Τυνησία.** Στις 15 Φεβρουαρίου, το Τμήμα διοργάνωσε ποιητική βραδιά με τη συμμετοχή των κυρίων Ahmed Essnoussi, ηθοποιού και Pierre Garrigues, καθηγητή Πανεπιστημίου.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ

- **Καζακστάν.** Το Τμήμα, το οποίο προεδρεύεται εφεξής με επιτυχία από την καθηγήτρια κα Margarita Madanova, άρχισε τη σημαντική δραστηριότητά του: ανάγνωση του έργου του Καζαντζάκη, δημοσιεύσεις στον τοπικό τύπο, ιδίως λογοτεχνικό, κλπ.
- **Ουζμπεκιστάν.** Το Τμήμα της Τασκένδης διοργάνωσε στις 11 Μαρτίου ένα πολύ επιτυχημένο ρεσιτάλ της κας Anna Gouzairova, μεσόφωνου, που περιελάμβανε αποσπάσματα από τον Καπετάν Μιχάλη των Καζαντζάκη-Χατζηδάκη. Εφέτος, με την υποστήριξη του καθηγητή κ. Γεωργίου Τριάρχη, θα δώσει έμφαση στη διδασκαλία του έργου του Καζαντζάκη στα σχολεία και τα πανεπιστήμια. Στις 15 Ιουλίου, ένα δεύτερο Τμήμα ιδρύθηκε στη Σαμαρκάνδη. Με πρόεδρο τον καθηγητή κ. Haradam Arzikulon, έχει ήδη στο ενεργητικό της πολλές δραστηριότητες: μετάφραση στα ουζμπεκικά επιστολών του Καζαντζάκη για το Ουζμπεκιστάν, αναγνώσεις και παρουσίαση του έργου του μεγάλου Κρητικού. Τέλος, ένα τρίτο Τμήμα θα ιδρυθεί πριν από το τέλος αυτού του έτους στην Μπουχάρα. Συγχαρητήρια σε όλες και σε όλους!

- **Τουρκμενιστάν.** Στις 4 Ιουλίου, ο κ. Frédéric Belido, Πρόεδρος του Τμήματος, απένευσε στο Ατσγκαμπάτ τα βραβεία στους επιτυχόντες του διαγωνισμού που διοργανώθηκε από την Εταιρεία με θέμα το μυθιστόρημα *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά: Δίδες Swetlana Saidowa*, πρώτο βραβείο, Bahar Kazakowa, δεύτερο βραβείο, Elizavieta Morozova, τρίτο βραβείο. Συγχαρητήρια στις επιτυχοσες και στον Frédéric για την εξαιρετική τους προσπάθεια.

ΩΚΕΑΝΙΑ

- **Αυστραλία, Σίδνεϊ:** 22 Ιουνίου, διάλεξη της κας Ερασμίας Παπαγεωργίου, μέλους της Εταιρείας, με θέμα *Η επίδραση των ιστορικών γεγονότων της Ελλάδας (1883-1922) στη σκέψη και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη*. 20 Σεπτεμβρίου, διαλέξεις και αναγνώσεις με θέμα *Ο Ζορμπάς και ο Βούδας*. Ας σημειώσουμε, τέλος, τη δημοσίευση του τεύχους 7 του δελτίου του Τμήματος *Δελτάρι*.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Queens College, Νέα Υόρκη

Το έργο του Νίκου Καζαντζάκη μελετάται σε αυτό το πανεπιστημιακό ίδρυμα από το 1974. Η κα Constance Tagoroulos, επίκουρος καθηγήτρια συγκριτικής και νεοελληνικής λογοτεχνίας, μέλος της Εταιρείας, μας πληροφορεί ότι μεταξύ 1996 και 2003, δίδαξε και συνεχίζει να διδάσκει (στα ελληνικά και στα αγγλικά), σε έξι από τα μαθήματά της, τα ακόλουθα έργα του μεγάλου Κρητικού: *Καπετάν Μιχάλης*, *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, *Ο Τελευταίος πειρασμός*, *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται*, *Αναφορά στον Γκρέκο* και *Οδύσσεια*. Η έρευνα αναφέρεται στα εξής θέματα: *Ματιές στη νεοελληνική λογοτεχνία*, *Νεοελληνική λογοτεχνία σε μετάφραση*, *Ο Οδυσσεύς στον Καζαντζάκη και τον Τζόις*, *Μνήμη και Αγάπη στη δυτική λογοτεχνία*, *Γυναίκες*, *Φαντάσματα και Βάρβαροι: η διαλεκτική της άρνησης*. Πάνω από τους μισούς φοιτητές δεν είναι Έλληνες και προέρχονται από διάφορες κουλτούρες. Ας σημειωθεί, τέλος, ότι τα περισσότερα από αυτά τα μαθήματα τα εγκαίνιασε η ίδια. Συγχαίρουμε θερμά τη φίλη μας Constance για την परिήρημη προσπάθειά της. Ένα παράδειγμα προς μίμηση για άλλους εκπαιδευτικούς.

Ουκρανία

Το Ουκρανικό Τμήμα της Εταιρείας και το Κέντρο Νεοελληνικών Μελετών και Ελληνικού Πολιτισμού του Πανεπιστημίου του Κίεβου διοργανώνουν, από τις 15 Σεπτεμβρίου 2003 μέχρι τις 15 Ιανουαρίου 2004, διαγωνισμό λογοτεχνικής μετάφρασης από τα ελληνικά στα ουκρανικά ενός κεφαλαίου του *Τελευταίου πειρασμού*. Οι τρεις καλύτερες μεταφράσεις θα βραβευτούν.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Στα ουκρανικά

- *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται*, μετ. Ν. Καββαδία και I.S. Grehanivsky, Κίεβο, 1958.
- *Ο Καπετάν Μιχάλης*, μετ. I.S. Grehanivsky και Β. και Γ. Μότσιο, Κίεβο, 1965.
- *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, μετ. Α. Cherdakli, Κίεβο, 1989.
- *Στα παλάτια της Κνωσσού*, μετ. V. Stepanenko και T. Chernyshova, Κίεβο, 1986.
- *Ασκητική*, μετ. V. Skourov, Κίεβο, 1999.

Στα πορτογαλικά (Βραζιλία)

- *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται*, μετ. G. Sette, Ρίο ντε Τζανέιρο (χωρίς χρονολογία).
- *Αναφορά στον Γκρέκο*, μετ. C. Lispector, Ρίο ντε Τζανέιρο, 1975.
- *Οι αδερφοφάδες*, μετ. M. Persson, Ρίο ντε Τζανέιρο (χωρίς χρονολογία).
- *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, μετ. E. Plexa Ribeiro και G. Sette, Ρίο ντε Τζανέιρο (χωρίς χρονολογία).
- *Ο Τελευταίος πειρασμός*, μετ. W. Barcellos και R. Nanie, Ρίο ντε Τζανέιρο, 1988.

- *Ασκητική*, μετ. J.-P. Paes, Σάο Πάολο, 2002.
- *Τόντα-Ράμπα*, μετ. F. Pinto Vieira, Ρίο ντε Τζανέιρο, 1977.
- *Ο φτωχούλης του Θεού*, μετ. M. Persson, Ρίο ντε Τζανέιρο, 1979. Μετ. Isis Borges da Fonseca, Σάο Πάολο, 2002.

Επισημαίνουμε ότι οι περισσότερες από αυτές τις μεταφράσεις έγιναν βάσει κειμένων στα αγγλικά ή στα γαλλικά. Θα ήταν προτιμότερο να έχουν γίνει κατευθείαν από τα ελληνικά, υπό την προϋπόθεση, βέβαια, της καλής γνώσης αυτής της γλώσσας, πράγμα που δεν συμβαίνει παντοτε.

Το τεύχος 27 – Ιούλιος 2003 της γαλλόφωνης επιθεώρησής μας ετοίμασαν : η κα Αθηνά Βουγιούκα (μεταφράσεις από τα ελληνικά), ο κ. Francis Quanquin (μεταφράσεις από τα αγγλικά), η κα Yvette Renoux-Herbert (επανάγνωση) και ο κ. Γεώργιος Στασινάκης (έκδοση). Λόγω έλλειψης χώρου, θα δημοσιεύσουμε τον πίνακα περιεχομένων στο προσεχές τεύχος του SYNTHESIS.

ΤΑΦΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Στις 10 Μαΐου 2003, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων που διοργανώθηκαν από τη Γαλλική Πρεσβεία στην Κρήτη, παρουσία των τοπικών αρχόν, των εκπροσώπων της Εταιρείας, του συνόλου του Μορφωτικού Τμήματος της Πρεσβείας και του Κορσικανικού Πολυφωνικού Ομίλου “Chiqui so”, ο κ. Luc Asselin de Williencourt, πρώτος σύμβουλος, κατέθεσε στεφάνι στον τάφο του Νίκου Καζαντζάκη στο Ηράκλειο. Την επομένη, επισκέφτηκε το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη στους Βαρβάρους-Μυρτιά. Ο κρητικός λαός και η Εταιρεία μας εκτίμησαν πολύ αυτές τις ευγενικές πρωτοβουλίες. Εξάλλου, για να εορτάσει την 20ή επέτειο της ιδρύσεώς του, το Μουσείο διοργανώνει εκδηλώσεις στις 19 και 20 Σεπτεμβρίου: εγκαίνια μιας νέας αίθουσας, διαλέξεις για το θέατρο του Καζαντζάκη, τη γλώσσα της γραφής του και την ποίησή του, μουσική κλπ. Συγχαρητήρια σε όλους τους υπεύθυνους. Ας φέρουμε επίσης στη μνήμη μας την Τιτίκα Σακλαμπάνη που έκανε πολλά για το Μουσείο και που έφυγε από κοντά μας στις 31 Ιουλίου 1999.

ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΣ

Με την ευκαιρία του Συνεδρίου των Κρητών σε όλο τον κόσμο (στην Ορθόδοξη Ακαδημία στο Κολυμπάρι, κοντά στα Χανιά), τα ελληνικά ταχυδρομεία έθεσαν σε κυκλοφορία φάκελο που αναπαριστά τις μεγάλες ιστορικές στιγμές αυτού του νησιού: Ο Νίκος Καζαντζάκης περιλαμβάνεται σ' αυτόν. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να γράψουν στην εξής διεύθυνση: Ελληνικά Ταχυδρομεία, Φιλοτελική Υπηρεσία, Βύσσης και Αιόλου 2, 101 88 Αθήνα, Ελλάδα, υπόψη της Νάγιας Τσολάκου.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Πληροφορηθήκαμε με θλίψη μας τον θάνατο τριών μελών της Εταιρείας: της κας Zinaida Gurau (Chisinau), της κας Jeanne Schneider (Luxembourg) και του κ. Νίκου Αντωνακάκη (Αθήνα). Εκφράζουμε στις οικογένειές τους τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

SYNTHESIS, ενημερωτικό δελτίο. Δημοσιεύεται από τη Συντονιστική Επιτροπή της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη, τρεις φορές το χρόνο, στα αγγλικά (υπεύθυνος : Alfred Vincent, Σίδνεϊ), γαλλικά (Γεώργιος Στασινάκης, Meyrin), γερμανικά (G. S. Henrich, Αμβούργο), ελληνικά (Αθηνά Βουγιούκα, Βάρκιζα), ισπανικά (Αντώνιος Βασιλειάδης, Σαντιάγο της Χιλής), πορτογαλικά (José Antonio Costa Ideias, Λισσαβόνα) και ρωσικά (Margarita Madanova, Αλμάτι). Μακέτα: Michel Comte. Σκίτσος: Τάκης Καλιμούχος. Dépôt légal : Αύγουστος 2003 (SSSN 1246-7251). Διευθύντρια έκδοσης: Françoise Braoudakis (Annemasse, Γαλλία). Ταχυδρομική διεύθυνση: B.P. 45. 01632 Saint-Genis-Pouilly Cedex, France. Τιμή: 1 ευρώ. FAX: 004122 782 43 18. E-mail: georges.stassinakis@tiscali.ch